Dnro 001/81/2016

Heikki Taulu 25.10.2016

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Työ- ja elinkeinojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne asiantuntijakuulemiseen keskiviikkona 26.10.2016 klo 9.00

## HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Teema: Pl 32 Erityisesti; Työllisyysmäärärahojen riittävyys ja kohdentuminen

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

Työvoimapolitiikkaa pystytään toteuttamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavasti, mikäli työvoimapolitiikan rahoitus on riittävää ja se saadaan kohdennettua oikein. Molempien edellytysten on täytyttävä. Työvoimapolitiikkaan kannattaa kohdistaa lisää rahoitusta, mikäli lisärahoitukselle on olemassa järkeviä käyttötapoja. Akavan näkemyksen mukaan nykyisessä tilanteessa, jossa työttömyys on korkealla ja työttömyysjaksot pitkittyvät, on lisärahoituksen käytölle perusteita työllistymistä edistävien palveluiden kysynnän kasvun kautta. Samalla on pidettävä huoli siitä, että käytettävissä olevat rahat käytetään mahdollisimman tehokkaasti.

Rahojen käytön tehokkuutta edesauttaa se, että TE-toimistoissa on riittävä määrä riittävän osaavaa henkilöstöä arvioimaan palvelujen tarvetta ja niiden tarjoamista eri asiakkaille. Henkilöstöstä säästäminen voi kostautua tehottomana prosessina, jossa vääriä palveluja tarjotaan väärille ihmisille väärissä tilanteissa. Voi olla, että TE-toimistoissa on vuosikausien leikkausten jälkeen jo alitettu henkilöstön määrässä se minimitaso, jolla tehokas palvelujen hallinto on toteutettavissa.

Tarvittavan lisähenkilöstön määrä suhteessa hallituksen esityksen mukaiseen palvelu-uudistukseen on myös tarkoin harkittava. Pahinta on, jos potentiaalisesti hyvä uudistus vesitetään määrän ja osaamisen suhteen alimitoitetulla henkilöstöllä. Akava kannustaa TE-toimistojen toimintojen kehittämiseen ja henkilöstön osaamiseen panostamiseen, joilla palvelun tehokkuutta voidaan parantaa. Henkilöstön lisätarpeeksi on hallituksen esityksen perusteluteksteissä mainittu 350 – 550 henkilötyövuotta.

Ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttö voi lisätä sekä työvoimapolitiikan vaikuttavuutta, että kustannustehokkuutta. Vaikuttavuutta se lisää parhaiten silloin, kun eri toimijoiden asiantuntemusta eri aloilta käytetään hyödyksi kohdennetusti eri asiakasryhmien palvelussa. Esimerkiksi akavalaisista työttömistä vain alle kolmannes oli tyytyväisiä

TE-toimistosta saamansa palvelun asiantuntevuuteen; tyytymättömien osuus sen sijaan oli 50 prosenttia (TNS Gallup, 2016). Muilla asiakasryhmillä tulokset olivat parempia. Tämä kertoo siitä, että TE-toimistojen henkilöstön asiantuntemus ei aina riitä korkeakoulutettujen henkilöiden palveluun, jolloin luonteva johtopäätös on, että näissä tapauksissa palvelua kannattaa hankkia toisaalta. Kustannustehokkuus varmistetaan, kun palvelun hankinta tehdään tulosperusteisesti. Akava kannattaa yksityisten palveluntuottajien nykyistä laajempaa käyttöä osana työvoimapolitiikan toteuttamista.

Kohtaanto-ongelmaa eli työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaamattomuutta pidetään yhtenä perusteluna työvoimapolitiikalle. Toimenpiteiden avulla voidaan pienentää kohtaanto-ongelmaa eli edesauttaa työpaikkojen täyttymistä ja työnhakijoiden pääsemistä työhön tai koulutukseen. Kohtaanto-ongelman suuruutta pyritään arvioimaan muun muassa beveridge-käyrällä, joka osoittaa avointen työpaikkojen määrän suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään tiettyinä ajankohtina. Suomalaisessa tarkastelussa ongelmallista on se, että suhdeluvun laskennassa käytettävää avointen työpaikkojen määrää kuvaava tilasto on tietosisällöltään varsin epätarkka. Siinä voi olla myös ajallisesti muuttuvia virhetekijöitä, jotka entisestään vaikeuttavat sen tulkintaa. Esimerkiksi Pellervon taloustutkimus on hiljattain kiinnittänyt asiaan huomiota. Akava suositteleekin, että avointen työpaikkojen tilastoinnin käytännöt ja tietosisältö käytäisiin huolellisesti läpi ja tutkittaisiin, onko kyseinen tilasto riittävän johdonmukainen ja tarkka, jotta sitä voidaan käyttää politiikkasuositusten perusteena.

Palkkatuen ja starttirahan käyttöä pystytään rahoitusuudistuksen kautta lisäämään ensi vuoden aikana. Palkkatuen yksilötason tarpeen arvioinnissa käytetään apuna profilointityökalua. Akava on esittänyt huolensa profiloinnista korkeasti koulutettujen osalta. Huolemme on, että profiloinnissa liian helposti tulkitaan korkean koulutuksen omaava työtön helposti työllistyväksi, eikä palkkatukea näissä tapauksissa tule tarjolle. Esitämmekin että profilointityökalun osuvuutta tarkastellaan riittävän usein, jotta voidaan varmistua palkkatuen kohdistuminen tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Profilointityökalun käyttöä sinänsä emme vastusta.

Työvoimapoliittisista toimenpiteistä ei ole tuoretta tutkimustietoa. Vuoden 2017 aikana valmistuu Valtioneuvoston kanslian teettämä tutkimus työvoimapalvelujen pitkän aikavälin työllistymisvaikutuksista. Tutkimus voi antaa kaivattua lisätietoa siitä, mihin työvoimapolitiikan resursseja kannattaa käyttää ja mihin ei.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
puh. 020 7489 400
www.akava.fi

Akava